<"xml encoding="UTF-8?>

Arabija prije Islama

Uvod

O Arabiji prije pojave islama ponajviše se saznalo tokom 19. stoljeća. Naime, putopisci i istraživači tada su prodrli u unutrašnjost Arabijskog poluostrva te su otkrili i uspjeli dešifrovati brojne zapise u kamenu rasute diljem Arabije, naročito u naseljenim mjestima i južnim dijelovima Arabijskog poluostrva. Na taj način stečena su bitna saznanja o Arabiji u drevnim vremenima i naravno u predislamsko doba. Na osnovu dešifrovanih tekstova saznalo se da je još prije Nove ere na jugu Arabijskog poluostrva postojala veoma napredna civilizacija i kultura s dobro organiziranim društvenim uređenjem.

Taj period prošlosti Arabije, koji se sada izučava kao poseban ogranak orijentalistike, nije međutim posebno interesantan za nas. U 5. stoljeću, dakle neposredno pred rođenje Božijeg Poslanika, s.a.v.a.s., ta civilizacija i kultura praktično više nije postojala, čak i oni rijetki pismeni ljudi, uglavnom u Jemenu, nisu poznavali pismo kojim su pisani ti zapisi u kamenu, izuzev nekolicine rijetkih učenjaka tog vremena koji su opet jedva mogli sricati te tekstove.

U 6. stoljeću jezik koji danas poznajemo kao arapski, isti onaj jezik na kome je objavljen Kur'an, bio je već u potpunosti raširen među plemenim ai nomadskim stanovništvom na sjeveru Arabije, arapski pjesnici svoju poeziju stvarali su isključivo na tom jeziku, odnosno radilo se već o posve razvijenom, bogatom i u potpunosti formiranom jeziku koji se sve brže i više prihvatao i među stanovništvom na jugu.

Skupa sa širenjem i snaženjem arapskog jezika sve zastupljeniji postaje i nomadski način života te plemenska organizacija društva, tako da se, izuzev možda nekoliko gradića u Jemenu, praktično i ne može govoriti o postojanju gradova. Naravno, na jugu su postojali Mekka, taif i Jasrib kao sjedelačka naselja sa kućama građenim od gline, ali i ovdje je plemenska

organizacija društva bila toliko ukorijenjena i dominantna da ustvari ne možemo niti govoriti o gradovima u pravom smislu te riječi.

Da bismo bolje razumijeli Poslanikov, s.a.v.a.s., život, njegove odnose sa vlastitim rodom i plemenom te njihove odnose s drugim rodovima i plemenima, što je imalo jako bitnog utjecaja na ranu historiju islama, moramo poznavati društvene, ekonomske i političke prilike u tadašnjoj Arabiji.

Plemenski sistem

Pleme je društvena zajednica koja okuplja osobe koje imaju zajedničko porijeklo odnosno zajedničkog pretka, bez obzira na to koliko im je taj predak dalek. Ljudi u plemenskoj zajednici zajednički učestvuju u društvenim i ekonomskim aktivnostima, trgovini, trgovačkim putovanjima i robnoj razmjeni s drugim zajednicama na osnovu svoje pripadnosti istom plemenu, kojim upravlja plemenski starješina odnosno šejh, kako su Arapi titulirali ovu osobu. Pripadnici jednog plemena zajednički učestvuju u odbrani i eventualnim sukobima sa drugim plemenima, polažu pravo na odštetu poznatu kao “krvarina” u slučaju da pripadnik drugog plemena ubije njihovog saplemenika, odgovorni su spram dogovora i ugovora njihovog plemena sa drugim plemenima i slično.

Iz dosad kazanog o plemenskom sistemu jasno je da je plemenska zajednica uglavnom obilježje nomadskog i pustinjskog stanovništva. Ovakvo društveno okupljanje prethodilo je sjedelačkom životu i nastanku gradova, što predstavlja viši i složeniji nivo društvenog organiziranja.

Jedna od najvažnijih karakteristika plemenske zajednice jeste jednaka odgovornost i obaveza članova plemena u pogledu zaštite ekonomskih i društvenih interesa plemena, baš kao što im je obaveza i da u slučaju nedostatka ispaše za stoku u pustinji ili iznimno loše materijalne situacije plemena skupa sa svojim saplemenicima bezrezervno učestvuju u napadu na drugo pleme ili naseljena mjesta. Ova zajednička odgovornost u slučaju potrebe za odbranom ili napadom uslovila je da se kod pripadnika plemenske zajednice borbenost, ratnička hrabrost i borbeni duh smatraju izuzetno poštovanim osobinama, što kod gradskog stanovništva i nisu baš osnovne ljudske vrijednosti, jer je podjela dužnosti u gradskim zajednicama profilirana, tako da je jedan broj članova zajednice zadužen za stvaranje materijalnih dobara, dok su posebni članovi društva zaduženi za brigu o sigurnosti i odbrani zajednice.

Osjećaj zajedničke odgovornosti spram pitanja odbrane i izdržavanja zajednice stvara kod pripadnika plemena još jednu specifičnu osobinu, u arapskom jeziku poznatu kao ta'ssub. Ta'ssub označava iznimno snažan osjećaj međusobne povezanosti članova plemena, osjećaj okupljenosti oko zajedničkih interesa, i to tako snažan da postaje specifična duševna karakteristika i ogleda se kroz krajnju odanost vlastitom plemenu, spremnost na bezrezervnu žrtvu za pleme i neumjereno veličanje vlastitog plemena. Takav osjećaj zaljubljenosti u vlastito pleme i porijeklo, potpune podređenosti privatnog plemenskom i spremnosti na žrtvu radi dobrobiti plemena kakav postoji u plemenskim nomadskim zajednicama u jednakoj mjeri se nikada ne može naći kod sjedelačkog gradskog stanovništva. Plemensku zajednicu karakteriše fanatična ljubav njenih članova prema vlastitom precima i neumjereno dičenje svojim porijeklom, što također nije karakteristika urbanog stanovništva, izuzev kad se radi o određenim plemićkim i aristokratskim porodicama.

Važnost krvne veze u plemenu

Iako plemenska zajednica postoji prvenstveno radi ekonomskih i društvenih faktora, ipak je krvna povezanost njenih članova ono što jedno pleme razlikuje od drugog, te su otud pripadnici plemena svojski nastojali sačuvati sjećanje na svoje pretke i njihov ugled. Na ovaj način čuvao se identitet plemena, ali i poticao ponos, borbeni duh i moral članova zajednice, što je opet bio bitan preduvjet opstanka. Gradsko stanovništvo uglavnom nije imalo potrebe da toliko insistira na međusobnoj povezanosti i osjećaju jedinstva unutar zajednice. Naravno, osjećaj povezanosti zajedničkim identitetom i ljubav prema vlastitoj zajednici postojali su i kod gradskog stanovništva, naročito u slučaju ugroženosti pred spoljnim neprijateljem, ali se to nipošto nije ispoljavalo na tako ekstreman način kao u plemenskim zajednicama. Halifa Omer tako je zamjerao Iračanima to što svoj identitet vezuju za mjesta iz kojih potječu, a ne za rodove kojima pripadaju, pozivajući Arape da se čvrsto drže svojih rodovskih veza.

Ibn Haldun u svojoj čuvenoj Muqadimi rodovsku vezu pak smatra nečim što nema realne vrijednosti, izuzev njene važnosti za osjećaj zajedništva i solidarnosti. Porazmislimo li malo o ovim riječima, naročito poznajemo li historijat arapskih plemena, shvatoićemo koliko je Ibn Haldun ustvari bio upravu. Naime, slaba i malobrojna beduinska plemena u pravilu su se pripajala većim i jačim plemenima, prihvatajući po automatizmu i porijeklo, rodoslovlje i identitet plemena u koja su se utopili kao vlastiti, dok bi vremenom izvorno porijeklo i rodoslov manjeg plemena potpuno padali u zaborav. Isto je važilo i za osobe koje bi iz nekih razloga napustile svoje i bile prihvaćene od drugog plemena.

Hilf ili savezništvo

Sklapanje savezništva odnosno hilfa između plemena bilo je važan arapski običaj uslovljen političkim razlozima i nužnom brigom za opstanak plemena. Dva ili više plemena sklapala su sporazum koji je važio općenito ili za određene situacije i koji je podrazumijevao zajedničku odbranu pred zajedničkim neprijateljem ili zajedničko učestvovanje u vojnim pohodima. Sklapanje ovog saveza podrazumijevalo je niz običaja od kojih je jedan bio davanje prisege (otud i sami termini hilf, tahaluf i helif, jer korijenh l f ustvari dolazi u značenju dati prisegu, zakleti se). Postojali su pritom i drugi običaji o kojima će u nastavku biti više riječi. Ustvari, sam hilf imao je velikog utjecaja na rodovsku pripadnost budući da su se plemena u savezu međusobno doživljavala kao pripadnici istog roda.

Dživar

Dživar je još jedan arapski običaj proistekao iz beduinskog i plemenskog načina života. Veoma često je ugroženi pojedinac ili čitavo pleme, želeći se zaštititi i spasiti pred opasnošću, tražilo dživar od drugog, jačeg pojedinca ili plemena. Ukoliko bi dživar bio prihvaćen, onda se svaki napad na pojedinca ili pleme kome je uslišan dživar smatralo ustvari napadom na pojedinca ili pleme koje je dalo dživar. Naravno, ponekad molba za dživar ne bi bila uslišana. U svakom slučaju, bilo da je dživar prihvaćen ili odbijen, to je moralo biti učinjeno javno i u prisustvu svjedoka. Proučavajući život Božijeg Poslanika, s.a.v.a.s., susrest ćemo se sa nekim slučajevima dživara, te je bilo neophodno pojasniti šta se pod ovim pojmom podrazumijeva.

Vila'

Za odnos prema određenom plemenu vila' je također pojava od iznimnog značaja. Među Arapima je poznata izreka: “Veza po vila' je poput veze po porijeklu.” Postoji nekoliko vrsta vila'a. Recimo, ukoliko je neko bio oslobođeni rob, on se vezao za ono pleme odnosno rod kome pripada njegov osloboditelj. Takav odnos uvažen je čak i zakonskim propisima u vezi s naslijeđivanjem i slično. Kad bi se dakle navodio rodoslov oslobođenog roba, spominjalo bi ga se kao pripadnika plemena i roda njegovog osloboditelja, s tim što bi se na kraju moralo dodati bi-l-vila', što bi značilo prema vila'i. Vila' se također mogla uspostaviti preko hilfa odnosno ugovora o savezništvu s nekim plemenom, pa su tako, recimo, jesribski (medinski) Jevreji bili vila' srodnici arapskih plemena Evs i Hazredž. Nakon islamskih osvajanja većina ne-Arapa bili su smatrani za muvali, one koji su pod vila', a u doba Emevija svi ne-Arapi obavezno su

nazivani muvali, te je u to vrijeme ovaj termin podrazumijevao omalovažavajuće i degradirajuće konotacije spram onog na koga se odnosio. Jer, u staleškom smislu, muvali je ponad roba, ali je niži od gospodara i nipošto nije jednak s njim.

Istilhaq

Istilhaqili pripajanje određenom rodu i pristajanje uz njega također je jedan od slučajeva gubljenja izvornog porijekla i pristajanja na novi identitet. Radilo se, naime, o tome da bi katkad čovjek iz uglednijeg i jačeg plemena ili roda prihvatao u svoj rod čovjeka iz drugog plemena proglašavajući ga svojim sinom ili bratom. Onaj ko bi svoj rod zamijenio na taj način drugim rodom bio je nazivan daijj. Kao što ćemo vidjeti, Poslanik, s.a.v.a.s., uzeo je Zejda ibn Harisa za svog sina, te je stoga ovaj nazivan Zejd ibn Muhammed. Tim povodom objavljen je kur'anski ajet: “...niti je (Allah) posinke vaše sinovima vašim učinio. To su samo vaše riječi, iz vaših usta, a Allah istinu govori i na pravi put izvodi.” (al-Ahzab, 4) Tako je, dakle, zabranjen tebenni odnosno uzimanje posinaka za sinove. A narednim ajetom se kaže: “Zovite ih po očevima njihovim, to je kod Allaha ispravnije. A ako ne znate imena očeva njihovih, pa, braća su vaša po vjeri i štićenici su vaši. Nije grijeh ako u tome pogriješite, grijeh je ako to namjerno učinite; a Allah prašta i samilostan je.”(al-Ahzab, 5) Nakon objave ovog ajeta Zejda su ponovo počeli zvati po njegovom ocu – Zejd ibn Hais.

Hal'

Nasuprot istilhaqu postojao je običaj poznat kao hal'. Jedno pleme ili pojedinac odrekli bi se zbog kakvog golemog beščašća i sramote svog člana ili sina, i to bi bilo javno obznanjeno. Ukoliko bi takav nakon toga počinio ubistvo ili nanio kakvo zlo drugome, njegovo pleme nije snosilo nikakvu odgovornost te ne bi bilo dužno snositi krvarinu ili drugu odštetu. Takva osoba nazivana je hali'.

Katkad se dešavalo da se negdje u pustinji udruži više hali'a, te se obavezno odaju pljački i drumskom razbojništvu. Jedan od čuvenih arapskih hali'a bio je Kajs ibn Huddadijje iz plemena Huza'a, poznat kao vješt borac i pjesnik, koga se zbog njegovih razbojništava pleme Huza'a odreklo, te su svoje odricanje javno istakli na trgovištu u Ukazu, izjavljujući da oni više nisu dužni plaćati odštetu za njegova nedjela.

Važnost plemenskih i rodovskih veza za historiju islama

Trinaesti ajet časne sure al-Hudžurat kazuje da Bog ljude dijeli na plemena i narode kako bi se oni upoznali. Ljudi su različiti da bi se natjecali u dobru, iako svi oni potječu od istog čovjeka i žene, te je stoga ponos rodom i porijeklom besmislen, jer Bogu su najdraži oni koji su najbogobojzniji. Ovakvi ajeti imali su za cilj izričito poreći svaki prestiž na temelju porijekla i loze, i suzbiti neprijateljstva i gloženja između arapskih plemena i rodova, budući da su Arapi u to vrijeme, i pored postojanja zajedničkog im arapskog jezika, bili toliko ogrezli u plemenskom rivalstvu da se teško uopće i moglo govoriti o Arapima kao narodu. Pleme, i katkad ša'b kao zajednica koju je sačinjavalo više plemena povezanih zajedničkim rodoslovom, za Arape je bila ono što je bio polis za žitelje antičke Grčke ili ono što je nacija za ljude našeg vremena. Naravno, termin A'rab i tada je postojao, no uglavnom se koristio za pustinjske beduine i imao je više pogrdno značenje, odnosno upućivao je na sirove i surove ljude koji obitavaju u pustinji.

Jezik kojim se služila znatna većina plemena označavan je također kao arapski, dok je termin Arapi kao oznaka nacionalne grupe počeo da se koristi tek nakon što se među ovim plemenima proširio islam. U naprijed spomenutoj suri al-Hudžurat srećemo i ajet koji govori o sporu između dvije grupe medinskih muslimana (plemena Evs i Hazredž) koji je izbio kao posljedica permanentne plemenske netrpeljivosti (za više podataka o ovome pogledati u Tarih-i Taberi).

Islam kao vjera tevhida odnosno jedinstva imao je za cilj i prevazilaženje plemenskih i rodovskih sukoba. Jedan od smislova tevhida jeste i ujedinjenje ljudskog roda pod zastavom islama i odbacivanje plemenskih, nacionalnih ili rasnih razlika. Taj uzvišeni božanski idealnije, međutim, lahko našao mjesta u srcima Arapa. Upravo u suri al-Hudžurat nailazimo na ajet koji kaže: “Neki beduini govore: ‘Mi vjerujemo!’ Reci: “Vi ne vjerujete, ali recite: ‘Mi se pokoravamo!’”, jer u srca vaša prava vjera nije još ušla.” (al-Hudžurat, 14) Vjera na koju se ovdje misli jeste i vjera u jedinstvo zajednice odnosno prevazilaženje plemenskih i rasnih podvojenosti, što Arapi nisu mogli lahko prihvatiti.

Problem plemenske i rodovske netrpeljivosti donekle je prevaziđen u ranom periodu širenja islama, naročito je za vladavine 'Ali ibn Ebi Taliba vatra međuplemenskih razmirica bila ugašena, ali već u drugoj polovini prvog hidžretskog stoljeća ovaj problem ponovo će svom silinom izbiti u prvi plan i biti jednim od glavnih faktora sloma Emevija.

Veliki ugled geneologije kao znanosti među Arapima počiva upravo na spomenutim razlozima.

Arapska plemena koja su se sada našla u jednom velikom savezu nastojala su na sve načine sačuvati vlastiti identitet i sjećanje na svoje porijeklo. Uostalom, predislamska istorija Arabije, dakle period od nekoliko stoljeća prije pojave islama, obilježena je uglavnom ratovima između različitih plemena.

Koliko god su Poslanikove, s.a.v.a.s., bitke bili ratovi između vjernika i nevjernika, između mononteizma i politeizma, na svojoj pojavnoj ravni oni su među Arapima doživljavani i kao plemenski sukob, premda su i Poslanik islama, s.a.v.a.s., kao vođa muslimana i Ebu Sufjan kao vođa mušrika bili iz plemena Kurejš. Kurejšije su, međutim, ovaj sukob doživljavale kao borbu protiv plemena Evs i Hazredž, pa su i svoju pobjedu u bici na Uhudu oglašavali kao pobjedu nad ova dva plemena.

Usto, poznavanje plemenskog rodoslova bitno je kako bismo mogli pratiti porijeklo neke osobe, a budući da historiju u biti čine pojedinci, za historiju islama iznimno je bitno poznavati porijeklo osoba koje su na ovaj ili onaj način bitnije utjecali na dešavanja u ranom periodu širenja islama.

Plemenska hijerarhija

Pleme je, dakle, bilo osnovni i najzastupljeniji oblik društvenog organiziranja nomadskih Arapa. Među pripadnicima plemena postoji krvna veza i udruženi su radi lakšeg ostvarenja svojih socijalnih i ekonomskih interesa, a broja pripadnika plemena što se tiče, on može biti veoma različit – neka plemena su izuzetno malobrojna, dok su druga veoma velika. Postoje i drugi organizacijski oblici, veći ili manji od samog plemena. Što se podjele tih oblika tiče, i tu postoje neslaganja. Jednu od najpoznatijih i najprihvaćenijih klasifikacija iznosi Nuvejri u svome djelu Nihajetul-Irab, i na osnovu nje džiz, džamahir, ša'b i qabile su veći oblici društvenog organizovanja, dok su manji 'imare, batn, fahiz, 'iširе i fasile.

Naravno, ovakva klasifikacija nipošto nije definitivna, i često je veoma teško odrediti gdje svrstati neku zajednicu. Tako se, naprimjer, Kurejšije uglavnom smatra plemenom, dok mngi od arapskih geneologa Kurejšije smatraju rodom, dok su za njih plemena, recimo, Mudar i Rabi'a.

Podjela svih plemena na dva velika ogranka odnosno ša'ba ustanovljena je upravo negdje s pojavom islama, i ova dva ogranka odnosili su se jedan prema drugome s krajnjom arogancijom, počesto i s neskrivenim neprijateljstvom. Netrpeljivost i sukobi među plemenima postojali su i u predislamskom razdoblju, no bili su to uglavnom sukobi između dva plemena ili

dva saveza, ali nisu postojali ratovi između južnih i sjevernih ili sukobi između imućnijih i siromašnijih plemena. Glavni uzroci sukoba u predislamsko doba bili su pitanja poput prostora za ispašu, krvne osvete, pljačke nečijeg karavana i slično, pa makar da su oba zaraćena plemena, što je bio i najčešći slučaj, bila sa juga ili sjevera.

Korijeni podjeljenosti među plemenima krili su se u davnom doseljavanju plemena s juga odnosno iz Jemena na sjever, gdje su tokom zime dovodili stoku na ispašu. Izvorni sjevernjaci svoja su porijeklo vezali za Ma'dda, Nezara odnosno Adnana te na kraju lanca za Ismaila, sina Ibrahima, a.s., i ova grupa je zato i nazivana muste'aribima, dakle poarabljenima. Jer, izvjesno je da Ibrahim i Ismail nisu bili Arapi, a Ismailova djeca postali su Arapi samim tim što su ostali živjeti u Arabiji. Kurejšije, koji su obitavali u Mekki, smatrali su sebe Nezarovim potomcima i zato su i nazivani nezarije ili adnani. Stanovnici Jasriba, pak, koji su bili pripadnici dva plemena – Evs i hazredž, svojevremeno su doselili s juga, i nazivani su Jemencima. Čini se da prije pojave islama nije postojalo nikakvo neprijateljstvo između Kurejšija i plemena Evs i Hazredž, jer takvo što ne bilježi arapska predislamska poezija. Štaviše, postojala je otvorena netrpeljivost upravo između plemena Evs i Hazredž, koja su malo prije Hidžre ušla u tako dubok i krvav sukob da je postojala realna opasnost da se međusobno iskorijene.

Poslanikovim, s.a.v.a.s., preseljenjem iz Mekke u Medinu plemena Evs i Hazredž počinju se nazivati zajedničkim imenom ensarije (pomagači), dok su one Kurejšije koje su skupa s Poslanikom islama, s.a.v.a.s., napustili Mekku i našli utočište u Medini poznati pod imenom muhadžiri (iseljenici). Za Poslanikovog, s.a.v.a.s., života nije se, makar javno, ispoljavao nikakav rivalitet između ensarija i muhadžira. No Poslanikovom, s.a.v.a.s., smrću i pojavom pitanja njegovog naslijeđivanja na vidjelo izlazi sukobljenost između Kurejšija i plemena Evs i Hazredž. Naravno, pritom su na površinu isplivale i stare nesuglasive između sama ova dva plemena, što je itekako išlo na ruku Kurejšijama, koji su uglavnom nesmetano preuzeli hilafet. Muslimanska osvajanja i seljenja Arapa van Arabije, te njihovo naseljavanje gradova poput Basre i Kufe donekle su, makar prividno, utišala međuarapske trzavice, sve dok treći halifa Osman, emevija iz plemena Kurejšija, nije ubijen od strane ensarija. Ovaj događaj dao je Muaviji izliku da se podigne kako bi navodno osvetio Osmanovu krv i poveo narod protiv Osmanovih ubica, što se vrlo brzo pretvorilo ustvari u sukob između domicilnih i plemena doseljenih s juga, iako su recimo u bici na Sifinu vođe obje zaraćene strane bili Kurejšije – Muavija i 'Ali ibn Ebi Talib.

Nakon Osmanovog ubistva i bitke na Sifinu sukobljenost između plemena dosegla je svoj vrhunac i bila je još žešća nego u predislamskom periodu. Međutim, ovaj put nije se radilo o

ekonomskim razlozima ili problemu hajdučije na karavanskim putevima, već se sukob profilirao u suprotstavljenost između Arapa nezarija i Jemenaca, zaogrnut plaštom političkih razmirica.

Ova oštra suprotstavljenost dvije grupe plemena nije jenjavala tokom čitavog perioda emevijske vlasti i bit će glavnim razlogom pada Emevija. Takva situacija pogodovala je pjesnicima i govornicima koji su imali divnu priliku da stvaraju stihove u pohvalu jedne ili druge grupe. Svakako, nezarije, među koje su spadale i Kurejšije iz kojih je potjecao i sam Poslanik, s.a.v.a.s., i sve halife nisu imale previše potrebe za pjesničkom hvalom njihovog roda, dok su plemena doseljena iz Jemena nastojala prikazati sebe kao izravne Adnanove i Ismailove potomke o kojima se govori i u Starom zavjetu, te na taj način dokazati svoj prestiž.

Briga o rodoslovu

I prije pojave islama arapska plemena brižno su čuvala sjećanje na svoj rodoslov i porijeklo, i u svakom plemenu postojale su osobe koje su u pitanje plemenskog rodoslova bile upućene više od ostalih, pa se u slučaju potrebe njima obraćalo. Za vladavine Omera ibn Hattaba za najboljeg poznavatelja rodoslova Kurejšija važio je Džubejr ibn Mut'im, a za njega se tvrdilo da je ovo znanje naslijedio od Ebu Bekra Es-Siddika (Ibn Hišam, svezak 1, str. 12). Kada je Omer odlučio oformiti divan koji će se baviti državnim poslovima, kako bi utvrdio porijeklo ljudi na koje je računao zatražio je pomoć od Džubejra te Mahrame ibn Nevfela i Akila ibn Ebi Taliba, koji su također važili za osobe iznimno upućene u geneologiju. Kad je plemenska suprotstavljenost dosegla svoj vrhunac, svaka grupa zadužila je svoje znalce rodoslova da sačine knjige o porijeklu njihovih plemena, a najpoznatije od takvih djela jeste Džemheretun-Nesb Hišama ibn Muhammeda Al-Kalbija.

Iz rečenog je jasno da su djela o geneologiji i historiji arabljanskih plemena nastala nakon pojave islama, a njihovi autori koristili su se znanjem osoba upućenih u ovo pitanje koje su svoje znanje stekle usmenom predajom. Svakako, uzevši u obzir ekstremno izražen plemenski ponos, političku važnost pitanja porijekla, rivalitet među plemenima i nepozdanost usmene predaje (naročito u ovakvim slučajevima kad se radi o nevjerovatno bogatim rodbinskim stablima), nipošto se ono što se sreće u geneologijama arapskih plemena ne može smatrati potpuno sigurnim.

Za onoga, međutim, ko se bavi životopisom Poslanika, s.a.v.a.s., i historijom islama dovoljno je znati na koji su način sami Arapi gledali na porijeklo svojih plemena, budući da je njihov ugled, čast i ponos počivao prvenstveno na pitanju rodoslova. Bavljenje tim pitanjem, pak, zasebna je

disciplina koju treba odvojiti od Poslanikovog, s.a.v.a.s., životopisa i izučavanja historije islama, jer ukoliko objektivna naučna istraživanje eventualno i dokažu da rodoslovi arapskih plemena i nisu baš onakvi kako se tvrdi u klasičnoj literaturi to ničim neće utjecati na činjenice iz života Poslanika Božijeg, s.a.v.a.s. i historije ranog perioda islama. Ono što je za nas bitno jeste poznavati situaciju u Mekki i Medini u vrijeme pojave islama te znati koja plemena i u kakvim međusobnim odnosima su u to vrijeme ondje živjela. Stoga ćemo odmah na početku kazati ponešto o gradu Mekki i plemenu Kurejš u ono doba. Kasnije će biti riječi i o Hidžazu odnosno Taifu i Jesribu ili Medini.